

El Mas del Tirijà

-ROCHER-

Mas del Tirijà.

Si heu llegit el mas de la Menescala, per localitzar el Mas del Tirijà només hem de situar-nos donant-li l'esquema al primer i vorem enfront el segon. És a dir, a l'altra part de la carretera.

Per evitar confusions, cal aclarir que hi ha un altre Mas que s'anomena de la mateixa manera però que es troba a les Talades i del qual ja vaig fer referència al número 50 de Tossal Gros. Ara tocaré, a rajaploma, el Mas del Tirijà de la Partida de Baix. Este Mas, i sempre d'acord amb la informació que sortosament em va proporcionar José Alcácer Taus un dia que vaig coincidir amb ell i la seua dona a la Font de Boira, el va fer Manuel Alcácer Serret, que venia de Tirig (de ahí Tirijà) i que va tindre nou fills, un d'ells pare de l'informador casual.

Nicanor Marín Beltrán estava al Mas quan allí vaig anar. És un home de 51 anys, cosí de Ximo Marín, molt amable i xarrador que em va explicar

tot el que sabia del mas i de la seua faena ... "este Mas és de la meua dona Àngeles Alcácer, que es va criar ací, però ara no té afició a vindre i porta un bar a Torrellablanca. A mi, en canvi, açò m'agrada i vine tots els dies pel ramat. De vegades em quedo a dormir ací i de vegades no".

Tens un ramat molt nombrós?

"Home, jo ara tinc unes 200 ovelles que donen prou faena, sobretot si tens corders. Després, puix, has d'estar al tanto de tota la legalitat vigent, que si vacunes, que si guies, que si cartilles ganaderes, etc. Però jo tinc molta afició i m'agrada l'ofici".

Tenen nom les ovelles?

"Sí. Algunes sí. Com per exemple la Morena, la Guirra, la Bigardeig, la Pintora ... són ovelles que s'han criat ajudant-les jo, donant-les la llet des de xicotinyes. Eixes, quan s'han fet grans, són les manses, que t'obeixen al primer crit i et porten la

rabera. Estes ovelles jo no les vene mai, solen morir a la rabera als nou o deu anys. Recordo una, la Xurra, que va morir de vella als dotze anys, sana com un peix. Jo la cuidava molt. Li donava païs, ordí, garrofes, alfals, res de compost. Esta ovella descendia de ramat xurro, d'ahí el seu nom. Era una mamantona que vaig comprar a un xicot de Terol i que anava sempre davant del ramat, portava una bona esquella i obeïa la meua veu".

Quina funció tenen les esquelles, Nicanor?

"Les esquelles fan que tingues controlades a les ovelles més punteres, les goludes, i aixina no facen mal. Per altra banda, a mi m'agrada que el ramat sone, aixina va més tranquil, pastura més tranquil. De la mateixa manera que les persones agarren la ràdio o posen la tele quan estan a soles per no sentir-se solitaris, les esquelles fan una funció pareguda al ramat. El so d'elles l'uneix més també".

Nicanor, quines diferències observes entre el camp d'avui i el d'avans?

"Moltes! Açò no és el que era. Tots els venenos, pulveritzacions, etc que es tiren al camp ho faran tot malbé. Ara mateix cal anar molt alerta en quina herba es mengen els animals, que no estiga tractada i també de pensar que quan plou, l'aigua ho agrana tot i contamina fonts, pous i fa cap a la mar. I és que la gent tira el verí com a xurros, no hi ha coneixement. Se m'han mort ja varies ovelles pel verí tirat a les herbes.

També veig que la terra ha perdut la força que tenia... o és que plou menys o perque la química ho destrossa tot! D'ací cent anys ja voran com hi haurà mal per tot".

Era ja prop de la una, Nicanor seguí comentant-me que no et pots deixar el Mas sol, que "t'entren i furten tot el que poden", que "està tot cruixit". Mentre ell preparava el tractor per anar a "llaurar una horeta", jo em menjava una napolitana que duia al cotxe. Això em va fer comprendre que era l'hora de dinar.

Mas i Corral adjunt.

Nicanor.